

Südost-Forschungen. Internationale Zeitschrift für Geschichte, Kultur und landeskunde Südosteuropas, Band 59/60(2000-2001), 61/62(2002-2003), 63/64(2004-2005), München, R. Oldenburg Verlag, 837, 944, 713 p.

Publicație inițiată în 1936 de către un tânăr istoric al culturii pe nume Fritz Valjavec (1909-1960), tocmai în ideea de a dobândi un profil tematic internațional prin studierea zonei geografico-istorice a sud-estului european, editată anual sub auspiciile institutului de profil din capitala Bavariei, își continuă existența prin ultimele volume apărute în zorii mileniului trei sub conducerea diriguitorilor actuali ai instituției menționate (Edgar Hösch și Karl Nehring), în redactarea lui Konrad Clewing și, mai recent, a lui Harald Roth (din martie 2007), subliniind, astfel, aria de preocupări de cercetare cu privire la trecutul și cultura regiunii focalizată vreme de decenii. În pofida unor modificări datorate transferării sediului la Regensburg (2007) și a unor inerente reorganizări de ordin intern care au afectat și ritmul tipăririi nestânjenite a revistei, cele trei numere duble încorporează deosebite contribuții într-un dublu palier, documentar-interpretativ, elaborate de către paleta de colaboratori interni (germani) și externi (străini). Structura tradițional păstrată în formă și fond: articole/studii, cercetări privind sud-estul continental, inclusiv segmentul de referate și rapoarte despre diverse manifestări științifice, necroloagele (de ex., la Em. Turczynski, 1919-2002), dar și bogatul tronson de recenzii și note bibliografice (ocupând cam o treime din spațiul publicației, 499-837, 471-944, 427-713), redactate în limbi de circulație, relevă un riguros și acrib spirit hermeneutic în abordarea seriei de teme aferente unor variate domenii cu privire la perieghizarea trecutului zonei respective în diverse scale cronologice. De semnalat, acum și aici, meritoriul aport contributiv survenit din partea unor specialiști români, precum Lya Benjamin, tratând despre mareșalul Antonescu și problema evreiască în România, Victor Spinei, comunicând despre repercusiunile invaziei mongole din 1241-1242 asupra spațiului carpato-danubian, reflectate în opera cronicarilor italieni, ori Constanța Vintilă Ghițulescu, cu referiri la divorțul și concubinajul în societatea românească din veacul XVIII sau notele critice despre lucrări recente ale istoriografiei românești, aparținând lui Daniel Ursprung. Rubrica de recenzii și însemnări de lectură este logic compartimentată pe regiuni și țări, în următoarea schemă logică: generalități despre sud-estul Europei, Bizanțul/Grecia, Imperiul Otoman/Turcia, Imperiul habsburgic/Austria, Albania, Bulgaria, Moldova, statele sucesoare: fosta Iugoslavie, România, Ungaria, incluzând o sumedenie de valoroase lucrări, ordonate alfabetic pe autori germani și străini, între care figurează și multe contribuții semnate de către specialiștii români. Nutrim speranța că un alt/nou și ultim volum dublu(65/66/2006-2007), plănuit să apară în primăvara anului 2008, să confirme valoarea de netăgăduit a revistei mandatate de către „Südost-Institut” în peisajul publicistic de un adecvat profil istoric și comparatist.

Publicat de către Facultatea de Istorie și Centrul de editare a izvoarelor istorice din cadrul Universității bucureștene, periodicul bianual, sugestiv intitulat „Arhiva istorică...” intenționează a fi, în spațiu și timp, urmașul legatar al revistei inițiată cândva de către B. P. Hașdeu, specializată într-un colectiv gest de reunire și restituire a izvoarelor într-un corp unitar, făcând astfel cunoscut sub o benefică formă de exprimare publică. Revista își enunță conceptual-metodologic scopul țintit, respectiv a oferi spre lectură inedite surse de arhivă, depistate în țară și străinătate, cât și înscrierea unor recenzii privitoare la literatura aferentă științelor auxiliare și tratând primordial despre tipărirea

izvoarelor istorice. Fără să se omită prezentarea de arhive, fonduri și colecții interesând un cerc extins de posibili contributory. Mănunchiul de autori, universitari și cercetători din București, Cluj, Iași etc., învederează un diacronic spectru de investigare a problematicii înfățișată continuativ și într-o ierarhizare cronologică diseminată pe diferite trasee valorice: documente medievale transilvănene din arhivele maghiare (44 bucăți, 1340-135), acte despre familia Boer de Recea (19 piese, 1598-1632), documente privind o serie de contravenții rurale (12, 1645-1679), privilegiul negustorilor greci din Diosig și Săcuieni (1, 1740), acte privind activitatea episcopului Paolo Sardi și acțiunea de catolicizare în Moldova (35, 1843-1848), documente referitoare la viața și activitatea lui Constantin Erbiceanu (21, 1861-1908), mărturii despre relația dintre biserică și stat în regatul României la începutul secolului XX, ideea de patrimoniu în arhivele românești (4, 1911-1927), episcopul Robu și drepturile catolicilor din Moldova (1, 1943) etc. De menționat este faptul că principiul dualității lingvistice se păstrează și în compartimentul registrelor. Credem că premiera editorială sus citată denotă, din debut, o aparte valoare informativă și formativă în domeniul arhivisticii și al științelor auxiliare autohtone.

Stelian Mândruț

Ungarn Jahrbuch. Zeitschrift für interdisziplinäre Hungarologie, Band 27, Jahrgang 2004, München, 2005, 508 p.

Numărul ultim al Institutului de cercetări maghiare de la München (1/1969-) își păstrează nealterată forma de prezentare și de îmbinare a seriei de articole/studii/recenzii desfășurată în spiritul interdisciplinarității firești în abordarea comparată a propriului trecut în spațiu și timp. Volumul actual este închinat unuia dintre foștii directori de vază, profesor doctor Horst Glassl, cu prilejul împlinirii vârstei de 70 ani, un recunoscut specialist în studierea zonei sud-estului continental pentru epoca medie și modernă. Cuprinsul tomului ne relevă o bine definită tematică în varianta desemnării contribuțiilor în conformitate cu fondul abordat: articole/studii, rapoarte de cercetare, conferințe, intervenții rostite la simpozionul intitulat „Bavarica în Ungaria” (noiembrie 2003), precum și ordonata rubrică de recenzii (generalități, stat/drept/politică, economie și societate, interferențe, biserică, religie, minorități naționale și religioase, varia etc.). Contributorii sunt în majoritate specialiști ai tărâmului „hungarologiei” ori ai relațiilor economice, politice, științifice bilaterale, provenind din Germania, Ungaria sau chiar România (Virgil Ciocâltan, Jakó Klára, Katja Lasch). Exemple de colaborări fructuoase în acest sens sunt următoarele: depozitele de bronz descoperite în Transilvania medievală (Benkő Elek), aspecte religioase și etnice în pelerinajul ungar la Șumuleu (Clemens Prinz), euroregiunea Dunăre-Criș-Mureș-Tisa (Anna Iara), corespondența în limba maghiară a voievozilor și funcționarilor superiori din Moldova și Valachia în secolele XVI-XVIII (Jakó Klára), societățile de lectură francofone la sașii din Transilvania în veacurile XVI-XVIII (Verók Attila) etc. În conivență cu seria lucrărilor de doctorat, și nu numai, apărută sub titulatura de „Studia Hungarica” (1/1964-49/2003), revista sus menționată reprezintă un valoros instrument de studiere a trecutului maghiar și a vecinilor Ungariei în spațiu și timp, tocmai din perspectiva unor conexiuni și interferențe motivate în areal geografico-istoric.

Publicația editată anual de către Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei, între ai căror membri ai colegiului de redacție figurează și istoricul Constantin Rezacievici, denotă un substanțial conținut valoric sub raport documentar-interpretativ într-o deja acceptată formă de prezentare în concrete rubricaturi: studii, comunicări, documentar, recenzii la cartea autohtonă și străină, viața științifică. Sporul contributiv este în majoritate local, dar beneficiază și de utile mobilități survenite din alte centre de cercetare din țară ori străinătate (Polonia, România, Rusia etc.). Acestea sunt structurate cronologic în configurația dată de actualele departamente de cercetare instituționalizată (istorie veche și medie, modernă, universală, istoria Moldovei, cea locală

etc.) Articolele și studiile din revistă abordează fie în română, fie în rusă, o multitudine de elemente componente ale trecutului zonei geografico-istorice din cele mai vechi timpuri și până în cotidian, în paralel cu meditația dubitativă legată de presante chestiuni de teoria și filosofia istoriei, de curente/tradiții acceptate/asumate în palierul științei istorice: sugestii despre mentalitatea maselor ori despre anumite interpretări istorice/istoriografice privitoare la diverse tipuri de mental particular/colectiv, imaginea celuilalt, locul și rolul muzeului de istorie sau despre raportul dintre istoric și publicul profan. Relevantă în economia publicației este tocmai cota de încredere și marja contributivă a mănunchiului de tineri cercetători, dintre care îi cităm pe Virgiliu Bărlădeanu, Alina Felea, Marius Tărăță etc. Considerăm că prin tematica abordată într-un novator spirit în plan conceptual-metodologic, act resimțit și datorită infuziei de colaboratori în curs de afirmare, specializati efectiv în străinătate (Statele Unite, Germania, România etc.), revista științifică de la Chișinău ocupă un loc/rol distinct între publicațiile de profil din Republica Moldova.

Stelian Mândruț

Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde. Vereinigt mit Siebenbürgische Semesterblätter, Gundelsheim am Neckar, 29(100) Jahrgang(2006), Heft 1,2, Weimar, Wien, Bohlau Verlag Köln, 128, 264 p.

Ajunsă la deosebita realizare a numărului centenar confirmând neîntrerupta apariție a celei de-a IV-a serii (1/1978), periodicul bianual al „Cercului de Studii Transilvane” a încercat și reușit să confirme fericita îmbinare dintre tradiție și inovație în situarea continuativă a discursului istoric axat cu adevărat pe reprezentativitatea temei de cercetare propusă și exersată în spațiu și timp. Meritul inițial și actual revine atât membrilor-specialiști ai redacției compusă acum din Konrad Gündisch, Ștefan Măzgăreanu, Harald Roth, Daniel Ursprung și Ralf Thomas Göllner, cât și segmentului de autori, alcătuit, în funcție de domeniul tratat, din notabili specialiști ai studierii fenomenului istoric transilvan și al celui extins continental, precum: Joachim Bahlcke, Mathias Beer, Eda Binder-Iijima, Uwe Dathe, Gerhard Hochstrasser, Uwe Konst, Rober Offner, Helmuth Protze, Cornelia Schlarb, Gerald Volkmer sau din România: Adrian Ioniță, Gerhard Nussbächer, Paul Philipp, Nicolae Teșculă etc. Rubricatura gândită ingenios și rulată sub formă de articole/studii, colocvii, izvoare, recenzii/înștiințări, rapoarte, necroloage, îngăduie exprimarea conformă unui procedeu conceptual-metodologic stabil în intenția asumată conștient de a permite reflecției dubitative în legătură cu istoria Transilvaniei, și nu numai, din partea ori pe seama contributorilor originari din aria istorico-geografică menționată sau chiar tangentă ei (Ungaria, Austria, Germania etc.) în variate domenii specifice ori apropiate științei muzei Clio. Demn de amintit este statutul aparte al rubricii intitulată „Colocvii”, care oferă un generos spațiu de afirmare pe seama tineretului studios prin lucrările de masterat ori doctorat supuse, astfel, dezbaterii de profil. Articolele și studiile se referă la chestiuni generale sau chiar de amănunt legate de trecutul Transilvaniei în spațiu și timp, într-un benefic registru documentar-interpretativ, la fel ca și subiectele incluse în arealul colocvial. Forumul de „Discuții” dezvăluie teme fixate în parametrii unor temerare excursuri de natură conceptual-metodologică, cu referire la discursul critic profesat, diferit în funcție de timp și exegeți. Recenziile și notele bibliografice constituie un alt argument care pledează în favoarea augmentării calității științifice deosebite a publicației în sine. Aici și astfel se discută prompt, recente apariții despre Transilvania și aria sud-est europeană, nu numai din istoriografia germană/continentală, ci și din cea maghiară, slovacă, sârbă ori românească, elaborate de autori străini sau transilvăneni stabiliți în Germania (Walther König, Michael Kroner, Josef Wolf, Krista Zach etc.), inclusiv din România (Gheorghe Baltag, Andrei Corbea-Hoișie, Paul Niedermaier, Marius Porumb, Vladimir Tismăneanu etc.). Într-un cuvânt, revista înseamnă un valid instrument de lucru științific pentru exprimarea unor cercetări proprii ori colective despre istoria Transilvaniei și a zonei central și sud-est continentale.

Stelian Mândruț

Conviețuirea/Együttélés. Revista românilor din Seghedin, anul 11, nr. 1-4, Seghedin, 2007, 95 p.

Publicația de profil și continuitate (1/1997) în peisajul cultural al minorității române din Ungaria, cu consecventă apariție trimestrială sub autoritatea științifică a Catedrei de limba și literatura română a Universității din Seghedin și a altor organisme specific locale, – editor responsabil și coordonator fiind profesorul Gheorghe Petrușan, iar din colegiul de redacție făcând parte trei cunoscuți istorici din țara noastră (Nicolae Bocșan, Aurel Chiriac, Valeriu Leu) –, „Conviețuirea/Együttélés” își păstrează rubricatura fidelă tematic și valoric, concordantă mesajului exprimat, prin diversitatea problematică, deseori cu caracter popularizator, abordat de către autorii-colaboratori într-o adecvată scală valorică (evocări, aniversări, învățământ, tradiții, personalități, interviu, semn de carte etc.) Astfel, se menționează elemente componente ale vieții și activității unui membru important al comunității române, Alexandru Hoțopan (1937-2007), activ în viața publică și profesională, se discută apoi, sub formă de medalion, truda pictorului de renume, Ștefan Oroian (1947-), pentru ca, în continuare, să se dezbată chestiuni strict științifice legate de învățământul în limba maternă, un studiu de caz etnografic și altul despre acceptarea evreului în percepție cotidiană, pentru ca, în final, să se trateze despre personalități de redusă anvergură, precum Heszke Béla (1912-2002), profesor de romanistică la catedra de specialitate din cadrul Universității budapestane, actrița Maria Cebotari (1910-1949), din Republica Moldova, și pictorul bucovinean Arnold Daghani, ca întruchipări ale unei complexe identități naționale. Date privitoare la existența și acțiunea fenomenului baptist între românii din Ungaria, precum și recenzia la ediția a doua a unui volum conținând elemente ale folclorului din Chitighaz, autoare Lucia Borz („Jerebetu”, 2006), încheie potrivit acest volum important în informarea și formarea de ținută elevată a publicului cititor românesc din țara vecină.

Stelian Mândruț